

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Лановецького районного суду Тернопільської області
07.03.2024

м. Тернопіль, 2024 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» 07.03.2024 групою НПМ здійснено відвідування Лановецького районного суду Тернопільської області (далі – суд, судовий орган).

Відвідування здійснювала:

Трінька-Яворська Тетяна Іванівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Суд розташований за адресою: вул. Шкільна, 7, м. Ланівці, Кременецького району, Тернопільської області, поштовий індекс 47402.

Керівництво:

Холява Ліля Іванівна, голова суду.

Гачок Тетяна Іванівна, керівник апарату суду.

Штатна чисельність працівників суду – 21 особа, з них штатна чисельність суддів – 3 осіб, фактично працює 2 судді.

Суд розміщений в одноповерховій будівлі. У приміщенні суду (загальному коридорі) наявні інформаційні стенди з інформацією для осіб, які прибули до суду, про розпорядок роботи суду, надання безоплатної правової допомоги, взірці заяв, пам'ятки для відвідувачів про права та обов'язки учасників судового процесу, реквізити судового збору, тощо (фото 1). Також, в суді наявні інформаційні тактильні таблички для кабінетів виконання шрифтом Брайля (фото 2).

Охорона приміщення суду здійснюється Територіальним управлінням Служби судової охорони у Тернопільській області.

У приміщенні суду облаштовано три зали судових засідань, з яких один зал для розгляду кримінальних справ, який облаштований боксом з органічного скла та обладнаний системою відеоконференцз'язку для проведення судових засідань у режимі відеоконференції (фото 3).

Під час відвідування групою НПМ вивчено службову документацію, оглянуто приміщення суду щодо відповідності вимогам законодавства України та міжнародних стандартів.

На момент відвідування обвинувачені (підсудні) чи засуджені в суді не перебували.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 23 лютого 2021 року. За результатами попереднього відвідування НПМ Територіальному управлінню

Державної судової адміністрації України у Тернопільській області були надані рекомендації щодо:

обладнання приміщення для розміщення особового складу варті (конвою) та камери для підсудних (засуджених) відповідно до встановлених вимог;

обладнання в приміщенні суду спеціальних (службових) входів та ізольованих маршрутів для конвоювання підсудних (засуджених), а також бокс або огорожений майданчик для спеціального автомобіля;

обладнання всіх необхідних приміщень, передбачених державними будівельними нормами, в тому числі кімнати для роботи адвоката з підсудними/засудженими або місце для конфіденційного спілкування з адвокатом у приміщеннях для підсудних (засуджених) та конвою;

створення належних умов для участі в судових засіданнях маломобільних груп населення та обладнати приміщення суду відповідно до норм щодо доступності будинків і споруд для цієї категорії осіб;

обладнання санітарного вузла згідно вимог державних будівельних норм, для можливості користування ним особами з інвалідністю.

Рекомендації, надані за результатом попереднього відвідування, керівництвом Державної судової адміністрації України у Тернопільській області не виконано.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання

1. Всупереч вимог абзацу 3 п. 15 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція) у суді відсутні камери відеоспостереження на вході до приміщення, у залах судових засідань, у коридорах, де проходить маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камер до залів судових засідань; коридорах та інших приміщеннях суду, де можуть перебувати утримувані особи.

Порушення права осіб на гідні умови тримання (ст. 28 Конституції України, ст. 25 Загальної декларації прав людини, п. 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди» (далі – ДБН)).

2. Під час відвідування приміщень суду встановлено факт порушення вимог п. 6.5.2. ДБН, де визначено, що кількість камер для підсудних

(засуджених) слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Беручи до уваги викладене, в зазначеному суді, де розташована одна зала судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано три камери та площа кожної камери повинна бути не менше ніж 4,0 м². Натомість в суді відсутні камери для тримання обвинувачених, підсудних (засуджених), що може порушувати вимоги роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою.

Примусово доставлені в суд підсудні/засуджені тримаються у спеціальному боксі із захисного скла, який розташований у залі судових засідань для розгляду кримінальних справ, або в транспортних засобах для конвоювання.

Вказані вище порушення є приводом до подання чергових заяв проти України до Європейського суду з прав людини.

Так, у справі «Ярослав Білоусов проти Росії» (заява № 2653/13 і 60980/14 від 4 жовтня 2016 р.) заявник утримувався у суді в тісній кабіні разом з іншими підсудними.

За цих підстав Європейський суд з прав людини постановив, що у зв'язку з неналежними умовами утримання в суді порушено ст. 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та призначено виплати значних сум коштів в якості моральної компенсації.

Порушення права на професійну правничу допомогу (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України).

3. У порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими), що унеможлиблює реалізацію їх права на захист. Таке спілкування відбувається у залі судового засідання, чим не забезпечується його конфіденційність.

Комітет із запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у 21-ій Загальній доповіді наголошує на необхідності проведення зустрічі адвоката із затриманою особою у приватному порядку, віч-на-віч для того, щоб затримана особа відкрито говорила яким чином з нею поводить. Комітет не вбачає жодної необхідності відступати від принципу конфіденційності зустрічей між адвокатом і зацікавленою особою.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга №67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було

доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

4. Окрім цього, відповідно вимог пункту 6.4.5 ДБН відсутнє приміщення для ознайомлення відвідувачів та підсудних (засуджених) з матеріалами справи. З цієї причини відвідувачі ознайомлюються у приміщенні канцелярії, а підсудні (засуджені), які тримаються під вартою, не мають доступу до зазначеного вище приміщення, через що унеможлиблює реалізацію їх права на захист.

Право на забезпечення безпеки у суді.

5. У порушення вимог п. 6.5. ДБН в будівлі суду відсутнє приміщення для конвою.

6. Відповідно до п. 6.5.2. ДБН в блоці, де розміщені камери для підсудних (засуджених) необхідно передбачати спеціальний санвузол для підсудних (засуджених). Натомість у суді відсутній санітарний вузол для підсудних (засуджених), що наражає на небезпеку як підсудних (засуджених), так і відвідувачів.

7. Всупереч вимог п.5.11 ДБН та п. 14 Інструкції територію суду не обладнано боксом для заїзду спеціального автотранспорту варти та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), або огороженою стоянкою для спеціального автотранспорту варти біля зовнішнього спеціального входу.

Заїзд спеціального автотранспорту конвойної служби, посадка (висадка) примусово утримуваних осіб проводиться через центральний вхід до суду (фото 4).

8. Також у порушення п. 13 Інструкції у суді не передбачено окремого ізольованого маршруту для підсудних (засуджених) від місця висадки до залу судових засідань для розгляду кримінальних справ. Супровід таких осіб відбувається приміщеннями загального користування (коридором суду). Така ситуація несе небезпеку для підсудних (засуджених), а також для працівників суду та відвідувачів.

9. Під час відвідування встановлено, що будівля суду не обладнана системами протипожежного захисту. Відповідно до пункту 1.2 глави 1 розділу V Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 будинки, приміщення та споруди повинні обладнуватися системами протипожежного захисту відповідно до ДБН В.2.5-56:2014 «Системи протипожежного захисту».

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та стаття 21 Конституції України)

10. У порушення Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення» затвердженого

наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), санітарна кімната суду не обладнана для користування осіб з інвалідністю (фото 5).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Тернопільській області:

1. Облаштувати приміщення для підсудних (засуджених) і конвою відповідно до міжнародних та національних стандартів;
2. Облаштувати кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими);
3. Обладнати будівлю суду спеціальним санвузлом для підсудних (засуджених);
4. Обладнати санітарну кімнату суду для користування осіб з інвалідністю;
5. Забезпечити наявність ізолюваного маршруту конвоювання підсудних (засуджених) до зали судових засідань;
6. Обладнати бокс для заїзду спеціального конвойного автомобіля або огорожену стоянку для спеціального автотранспорту варті;
7. Обладнати будівлю суду системами протипожежного захисту та відеонагляду.

Лановецькому районному суду Тернопільської області:

Вжити заходи щодо запобігання порушень, що можуть призводити до порушень прав людини.

Додатки: фотофіксація на 2 арк. в 1 прим.

**Головний спеціаліст відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної
Ради України з прав люди**

Тетяна ТРІНЬКА-ЯВОРСЬКА

Додатки

Фото 1

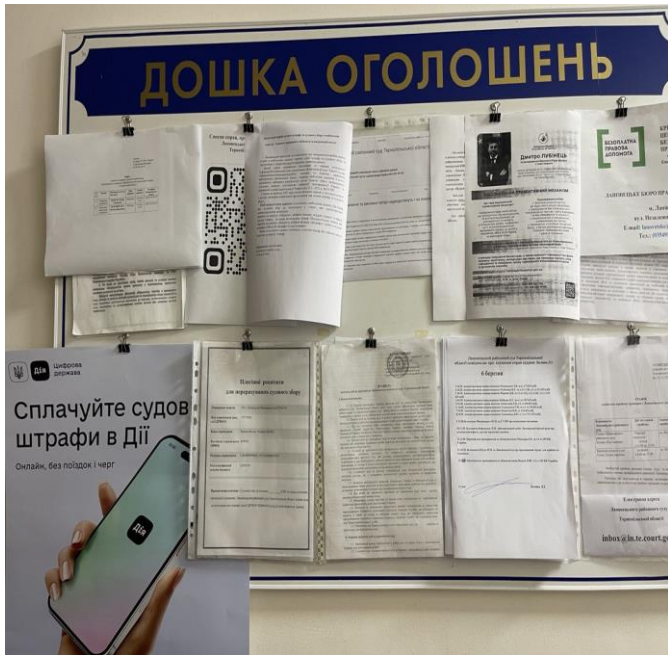

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

